

Friedman Okul Yöneticileri Tükenmişlik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Friedman Okul Yöneticileri Tükenmişlik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21983>

Özet

Friedman Okul Yöneticileri Tükenmişlik Ölçeği, okul yöneticilerinin yaşadığı mesleki tükenmişlik düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş olan orijinal ölçeğin Türkçe uyarlamasıdır. Ölçeğin Türkiye'de güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Özer, Dönmez ve Cömert (2012) gerçekleştirmiştir. Bu uyarlama çalışması, eğitim kurumlarında görev yapan okul yöneticileri arasındaki tükenmişlik sendromunun üç temel boyutu olan duygusallık, tükenme ve mesleki başarıya değerdendirmeyi hedefler. Ölçek, 20 maddeden oluşmakta olup, psikometrik analizler sonucunda yüksek düzeyde geçerli ve güvenilir bir araç olduğu kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Tükenmişlik, Okul Yöneticileri, Duygusallık, Mesleki Başarı, Ölçek Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Niyazi Özer, Burhan Dönmez, Mustafa Cömert.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, okul yöneticilerinin mesleki yaşamlarında deneyimledikleri tükenmişlik düzeylerini belirlemektir. Bu ölçüm, eğitim sistemindeki yöneticilerin duygusal yüklerini, görevlerine karşı geliştirdikleri tutumlar ve kişisel başarı algıları nicel olarak değerdendirmeye olanak tanır.

Uyarlama çalışması, orijinal Friedman Ölçeği'nin psikometrik özelliklerinin Türk kültürü ve eğitim sistemi bağlamında da geçerli ve güvenilir olduğunu kanıtlamak üzere yapılmıştır. Bu sayede, Türkiye'deki eğitim araştırmacılarına ve uygulamacılara, yöneticilerin mesleki sağlığını incelemek için geçerli bir araç sunulmuştur.

Yapı

Friedman Okul Yöneticileri Tükenmişlik Ölçeği, tükenmişlik sendromunun klasik olarak kabul edilen üç temel boyutunu ölçer:

Duygusal Tükenme (Tükenme): Yöneticinin iş yükü ve stres nedeniyle kendini duygusal olarak yitirmesi ve enerjisi bitmesi hissetmesi.

Duygusallık: Çalışanlara, öğrencilere ve işin kendisine karşı olumsuz, alaycı veya mesafeli bir tutum geliştirilmesi.

Kişisel Başarı Eksikliği (Mesleki Başarı): İşinde yeterli ve başarılı olma duygusunun

azalmas? veya kaybolmas?.

Geçerlik

Ölçeğin yap? geçerliliğini belirlemek amacıyla ke?fedici ve do?rulayc? faktör analizleri kullan?lm??t?r. Ke?fedici faktör analizine uygunlu?u test etmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsay?s? ve Bartlett küresellik testi yap?lm??t?r. Elde edilen KMO de?eri **.92** olarak bulunmu?, Bartlett Testi sonucu (2456.371, $p=.000$) ise verilerin faktör analizine uygun oldu?unu göstermi?tir.

Ölçek, toplam varyansın **%59.91**'ini açıklamaktadır. Ölçeğin üç faktörlü yap?s?nın maddelerde açıklad??? ortak varyans oranlar? ise %41 ile %77 arasında de?i?mektedir. Ayrıca madde geçerlili?i ve homojenli?ine ilişkin yap?lan madde-test korelasyon katsay?s? hesaplamalar? sonucunda, korelasyon de?erleri **.64** ile **.87** arasında yüksek de?erler alm??t?r.

Do?rulayc? Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?, üç faktörlü yap?nın veri setine mükemmel uyum sa?lad???n? göstermi?tir. Temel uyum indeksleri şunlardır: χ^2 : 219,08; df: 164; χ^2 /sd: 1,33; GFI: 0,90; AFI: 0,87; CFI: 0,99; RMSEA: 0,041; RMR: 0,058; SRMR: 0,047. Özellikle χ^2 /sd oranının 5'in alt?nda ve RMSEA de?erinin .08'in alt?nda olması, modelin yap?sal geçerliliğinin yüksek oldu?unu kan?tlamaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik çal??malar?, Cronbach Alpha katsayılar? ile analiz edilmi?tir. Üç boyut için elde edilen katsayılar yüksek düzeyde iç tutarlılık?a i?aret etmektedir:

Duyarsızlaşma boyutu: **.89**

Tükenme boyutu: **.90**

Mesleki Bağar? boyutu: **.76**

Ölçeğin zamana kar?? tutarlılığını (test-tekrar test güvenilirli?) belirlemek üzere, Malatya ili merkez ilçelerinde görev yapan 20 okul müdürüne 13 gün ara ile uygulama yap?lm??t?r. Bu uygulamadan elde edilen veriler üzerindeki analizler sonucunda, boyutlara ait güvenilirlik katsayılar? şunlardır: Duyarsızlaşma (.78), Tükenme (.81) ve Mesleki Bağar? (.84). Bu bulgular, ölçeğin zaman içinde kararlı ve tutarlı ölçümler yapabildiğine güçlü bir kan?t te?kil etmektedir.

Faktör Analizi

Yap?lan faktör analizleri, ölçeğin orijinal yap?s?na uygun olarak üç faktörlü bir yap?y? desteklemektedir. Ke?fedici faktör analizi (KFA) öncesinde, verilerin örneklem yeterliliğini gösteren KMO de?eri (.92) oldukça yüksektir. Ölçek, toplam 20 maddeden oluşmakta olup, bu maddeler Tükenme, Duyarsızlaşma ve Mesleki Bağar? faktörleri alt?nda toplanmaktadır.

Doğrulamalı faktör analizi (DFA) sonuçları, bu üç faktörlü modelin yapısal eşitlik modellemesi (YEM) açısından kabul edilebilir ve güçlü bir uyum sergilediğini kanıtlamaktadır. Uyum indeksleri (özellikle $\chi^2/sd=1.33$ ve $CFI=0.99$) ölçek yapısının teorik modeli yüksek düzeyde temsil ettiğini göstermektedir.

Ölçüm Aracı

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: 20 maddelik, 5'li Likert tipi derecelendirme ölçeği.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Okul Yöneticileri (School Principals)

Age Group: Belirtilmemiş (Yetişkin çalışan popülasyonu)

Population Details: İlköğretim okullarında görev yapan okul müdürleri (Uyarlama çalışması Malatya merkez ilçelerinde gerçekleştirilmiştir).

Test Methodology: Öz Bildirim (Self-Report) ölçeği. Derecelendirme formatı: "1 = Hiçbir Zaman", "2 = Nadiren", "3 = Bazen", "4 = Çoğunlukla", "5 = Her Zaman".

Anahtar Kelimeler

Eğitim Yönetimi, Psikometri, KMO Katsayısı, DFA, Test-Tekrar Test Güvenirliği, [Ç Tutarlılık](#).

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: niyazi.ozer@inonu.edu.tr

Correspondence Address: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması 2012 yılında yayımlanmıştır. Kullanım izinleri ve ücret bilgisi için sorumlu yazar Niyazi Özer ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [burnout-scale-for-principals-bsp-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Özer, N., Dönmez, B., & Cömert, M. (2012). Turkish adaptation of Friedman School Principal Burnout Scale: Reliability and validity studies. *İnönü University Journal of Education*, 13(1), 105-121.

İlgili akademik link: uvt.ulakbim.gov.tr

Friedman Okul Yöneticileri Tükenmi?lik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEMLİ NOT: Orijinal kaynakta ölçek maddelerinin tamamı yer almamaktadır. Ölçek, toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Derecelendirme formatı aşağıda sunulmuştur:

Ölçekte yer alan her madde, puan değeri olarak "1 = Hiçbir Zaman", "2 = Nadiren", "3 = Bazen", "4 = Çok sıklıkla", "5 = Her Zaman" seçeneklerinden oluşur.